

TONEEL

De meeuw

Toneelgroep Amsterdam

★★★★★

Strakgespannen als het linnen op een ezel is het witte achterdoek. Vanaf de achterkant trekken lange vegers er met grijze strepen de omtrek van een berglandschap op. De acteurs zitten ervoor op een paar rijen simpele tuinstoeltjes. Tussen hen en het publiek een houten plankier. Daarop wordt zo meteen het stuk gespeeld, waarmee de jonge Kostja het volgens hem achterhaalde toneel van zijn moeder, de beroemde actrice Arkadina, hét weerwoord wil geven. Maar ook de andere scènes van Anton Tsjechovs 'De meeuw' worden op dat plankier gespeeld.

Aldus zijn de acteurs speler, personage en toeschouwer tegelijk. Spelen dat je niet speelt, is ook spelen, zegt immers een van hen. En aan het verloop van 'De meeuw' is intussen niet te ontkomen.

Met contrasten en dubbelspel geeft gastregisseur Thomas Ostermeier, artistiek leider van de Berlijnse Schaubühne am Lehniner Platz, 'De meeuw' een gelaagdheid die terloops lijntjes weeft tussen kunst en natuur, tussen echt en onecht, tussen poëzie en gewoon. Spannend vooral door de ter plekke geënsceenarde vormgeving van scenograaf Jan Pappelbaum.

Als in het laatste bedrijf alle jeugdidealen en hoop op geluk zijn vervlogen, smeren de vegers het eerdere zachte grijs ruw en met dikzwarte halen weg. Een dunne pen trekt er met een wit lijntje nog weer de contouren van een bergketen in. En het is of een aquarel in een gravure is veranderd.

De botsing tussen generaties, in 'De meeuw' ook een botsing tussen vi-

sies op kunst, wordt zo indrukwekkend gevisualiseerd. Met de suggestie dat kunst de desillusie in het gewone leven in helende schoonheid kan omzetten.

Niet dat Kostja daar veel aan heeft – zijn zelfmoord is onafwendbaar – of zijn jeugdliefde Nina, verleid en weer weggegooid door Arkadina's minnaar Trigorin. Maar als beeld schuurt het mooi aan tegen de spelregie van Ostermeier, die de weerbarstige vitaliteit van het vreselijk ongelukkig zijn van iedereen als uitgangspunt heeft. En daar soms net iets te ver in gaat.

Dat hij Kostja in zijn eigen toneelstuk laat optreden als rode duivel met een sterretjes spuwende dildo is platvloers en staat ver af van diens kijk op kunst. En Eelco Smits krijgt veel te weinig ruimte om Kostja's karakter in te vullen.

Die ruimte krijgt Hans Kesting als Trigorin des te meer, ook omdat hij het stuk als toneelspel mag presenteren. Via regieaanwijzingen. Kesting doet dat alles met een verrukkelijk slome verleidelijkheid.

Door Pappelbaum en Kesting krijgt deze voorstelling een troostende én aardse betekenis.

HANNY ALKEMA

Stadsschouwburg Amsterdam t/m

23-6. Tournee 14-8/24-10. Info

www.tga.nl

Acteur Hans Kesting speelt met een verrukkelijk slome verleidelijkheid